

zaterdag

13.02.2016

20.00 Concertzaal

21.20 Nagesprek met Emio
Greco en Pieter C. Scholten
door Steven De Belder

EXTREMALISM

**Ballet National de Marseille & ICKamsterdam /
Emio Greco | Pieter C. Scholten**

CONCERTGEBOUW BRUGGE

De kunst van opstand

'We just came together – naturally.' In 1995 raakten we aan de praat in Theater Cosmic. Al snel kwamen we tot de vaststelling dat we een gezamenlijke lacune ervoeren in het danslandschap van dat moment. Naast het virtuoze lichaam aan de ene en het conceptuele lichaam aan de andere kant, misten we het intuïtieve lichaam; en de sensatie ervan. Het lichaam heeft een eigen energie die zich niet zomaar laat sturen. We doken de studio in en begonnen met het uitwerken van een danstaal waarbij we lichaam en brein uit elkaar trokken. Een tweedeling in voortdurende opstand: extreem en minimaal.

Tijdens die eerste dagen was het nooit onze intentie om een voorstelling te maken. Het was een experiment, een blijkbaar noodzakelijke samenloop van omstandigheden. De synergie was overweldigend en de optelsom van twee individuen bleek meer te zijn dan een simpele verdubbeling. Twintig jaar later hebben we een interdisciplinair repertoire opgebouwd. We blijven zoeken naar de kracht van samenwerkingen. Even toevallig en onontkoombaar als de ontmoeting tussen ons, was de stap om naast Amsterdam een tweede gezelschap te leiden in Marseille.

De opstand is er nog steeds. We zien het kunstklimaat van dag tot dag veranderen en gaan hiermee de confrontatie aan. Het maakt ons kwetsbaar en rebels tegelijkertijd. Deze constructieve frictie, tussen het extreme en het minimale, het fragiele en het sterke, geeft een openheid waarin nieuwe dingen kunnen ontstaan. Opstand is de verbeelding van een mogelijkheid.

Het afgelopen jaar was uitdagend en wondermooi tegelijkertijd. Van de Amsterdamse grachten togen we naar de Middellandse Zee en weer terug. We omhulden een rauwe cacaoboon en gingen van zes naar vijftwintig dansers. Samen met hen zoeken wij in *Extremalism* naar de ongekende mogelijkheden van het intuïtieve lichaam.

Emio Greco | Pieter C. Scholten
(juni 2015, naar aanleiding van de wereldpremière van *Extremalism*)

Uitvoerders en programma

Emio Greco / Pieter C. Scholten:

choreografie & concept licht, geluid
en vormgeving

**Dereck Cayla, Quentin Dehayé,
Kelly Hirina, Arnaud Macquet, Helena
Volkov, Manon Bastardie, Nonoka Kato,
Yoshiko Kinoshita, Ji Young Lee,
Kety Louis-Elizabeth, Mylène Martel,
Florine Pegat-Toquet, Aya Sato, Valeria
Vellei, Gaël Alamargot, Alejandro
Alvarez Longines, Denis Bruno, Victor
Callens, Andres Garcia Martinez, Vito
Giotta, Gen Isomi, Pedro Mantua-Garcia,
Angel Martinez Hernandez, Nahimana
Vandenbussche, Anton Zvir:** dans
Jesse Vanhoeck: dramaturgie
Henk Stallinga: lichtsculptuur
Henk Danner: lichtontwerp
Clifford Portier: kostuums & maskers
Pieter C. Scholten: soundscape
Valgeir Sigurðsson: compositie

**Paul Beumer, Maarten Heijdra, Hugo Van
Der Veldt, Philippe Groperrin:** techniek
Aurélia Lyon, Mai-Marie Dijkma: kleedster
Thierry Hauswald: repetitor
Sophie Bequart-Guis: tour manager

productie: Ballet National de Marseille,
& ICKamsterdam,

coproductie: Holland Festival, Montpellier
Danse, Napoli Teatro Festival, Maison de la
Culture d'Amiens

DANS

in samenwerking met Cultuurcentrum Brugge

met steun van Stichting AMMODO

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van
Bloemblad.

Extremalism

het lichaam in opstand — le corps en révolte

Extremalism bundelt de krachten van twee Europese dansgezelschappen: Ballet National de Marseille en ICKamsterdam. Samen met vijftig dansers uit Marseille en Amsterdam, maken Emio Greco en Pieter C. Scholten de balans op van het nu (OGGI), met een glimp naar het verleden (IERI) en een handreiking naar de toekomst (DOMANI).

IERI

Twintig jaar geleden begon de samenwerking tussen Emio Greco en Pieter C. Scholten. Inmiddels staan ze aan het hoofd van stadsgezelschap ICKamsterdam, het platform van de hedendaagse dans in Nederland, en van het gerenommeerde Franse gezelschap Ballet National de Marseille. Met de jubileumproductie *Extremalism* grijpen ze terug naar de kwaliteiten die hun vroegere werk definieerden: de eigen lichaamstaal en het 'extremisme' (een samentrekking van 'extreem' en 'minimalisme'). Extreem omdat ze in hun onderzoek vanuit lichaam, beweging, decor, licht, geluid, enzovoort tot het uiterste gaan. Minimalisme omdat ze in datzelfde onderzoek uitgaan van essentie en eenvoud. Greco en Scholten blikken terug en geven samen met hun huidige dansers een nieuwe invulling aan hun oeuvre.

OGGI

Wat doet een lichaam in een extreme situatie? Of hoe overleeft het juist in een hele minimale setting? Kortom, hoe reageert een lichaam op crisis? Vijftig lichamen, vijftig reflecties op vandaag: kijk naar die lichamen en zeg me wat je ziet? Wat is de impact van honger op een lichaam? Van overvloed? Stress? Migratie? Digitalisering? Overbevolking? Uitputting? *Extremalism* toont het destabiliserende en ontregelende lichaam. Door de kracht van het lichaam breekt *Extremalism* uit een crisis als Houdini

uit zijn keten. Een lichamelijke schreeuw in een crisislandschap: IK BEN EEN LICHAAM DUS IK KOM IN OPSTAND!

DOMANI

Wat wordt de beweging van morgen? Greco en Scholten vatten dans niet op als een chronologische opeenvolging van bewegingen, maar als een synchroon bewegen en ademen in eenzelfde tijd en ruimte. Wat als we diezelfde synchroniteit gaan beschouwen als een maatschappelijke beweging? Het samen bewegen en ademen op onze planeet. Het lichaam wordt daarbij ingezet als eigen betekenisdrager én instrument om te kijken hoe we met elkaar kunnen omgaan en of we nieuwe verhoudingen kunnen vinden die leiden tot een andere manier van samen leven, samen be-leven. *Extremalism* peilt naar de mogelijkheden van morgen waarbij innovatie en techniek niet geschuwd worden. De IJslandse componist Valgeir Sigurðsson borduurde voort op de thematiek met zeven composities en beeldend kunstenaar Henk Stallinga creëerde de lichtsculptuur *Chain Reaction*, een mechanisch bewegende installatie die als een wereldbol om zichzelf heen draait. Het roept de tijd op die verglijdt: gisteren, vandaag, morgen.

Extremalism Raw Chocolate

Kan dans ervaren worden als tastbaar, kan het geroken of geproefd worden? Emio Greco en Pieter C. Scholten zijn voortdurend op zoek naar de essentie van de dans en worden daarbij geprikkeld door synesthesie: het vermogen tot het vermengen van de zintuigen waarbij geluiden worden gezien of kleuren geproefd. Zo brachten ze al een parfum op de markt (*l'essence de la danse*), die aan het eind van de voorstelling *you PARA | DISO* (2010) het publiek werd ingeblazen.

Kun je met minimale middelen iets maken wat een extreme ervaring teweeg kan brengen? Om grip te krijgen op wat 'extremisme' kan inhouden maakten Greco en Scholten synchroon aan het creatieproces een uitstap naar weer een totaal ander gebied en produceerden een chocola. Met chocoladedeskundigen van het duurzame chocolademerkt CHOCOdelic, dat als eerste 'raw food' noten en bessen in een coating van ongeroosterde (rauwe) chocolade op de markt heeft gebracht, bespraken de choreografen hoe ze de samenstelling van de te creëren chocolade tot de essentie konden terugbrengen. Zo kwamen ze uit bij de rauwe cacaoboon zelf als kern van de chocolade. Omdat de boon niet geroosterd wordt, en daardoor de smaak alleen te beïnvloeden is door het fermentatieproces, was de keuze van de boon essentieel. Dit werd de Organic Island cacaoboon, uit de omgeving van Tabanan op Bali. Een combinatie van de rijke Balinese bodem en het ideale microklimaat zorgen voor een aromatische, licht-zoete chocoladesmaak. De boon werd omhuld met een laagje rauwe chocolade, gemaakt van een wilde cacaoboon uit het Andeswoud, met als enige toevoeging wat kokosnootbloesemsuiker.

Na de poging om dans te vatten in geur met *you PARA | DISO*, transformeren Greco en Scholten de essentie van de dans nu in de smaak van een omhulde cacaoboon. *Extremalism raw chocolate*: voedsel voor het lichaam; extreem in zijn puurheid, minimaal in zijn vorm.

'*Extremalism*: ruimte, beweging, geluid en licht. Oscar Wilde zegt het als volgt: *Never regret thy fall, O Icarus of the fearless flight, For the greatest tragedy of them all, is never to feel the burning light.*'

– Henk Danner, lichtontwerper

'*Extremalism* is het onzichtbare kostuum. Een vlies over de huid. Het ademt mee. Door de wrijving tussen lichaam en stof, wordt het uitgeput, tot het tenslotte helemaal oplost in het lichaam.'

– Clifford Portier, kostuumontwerper

'Wat ons interesseert is de frictie tussen het extreme en het minimale. Wij zoeken eerder naar een ónevenwichtigheid waaruit nieuwe bewegingen kunnen voortkomen.'

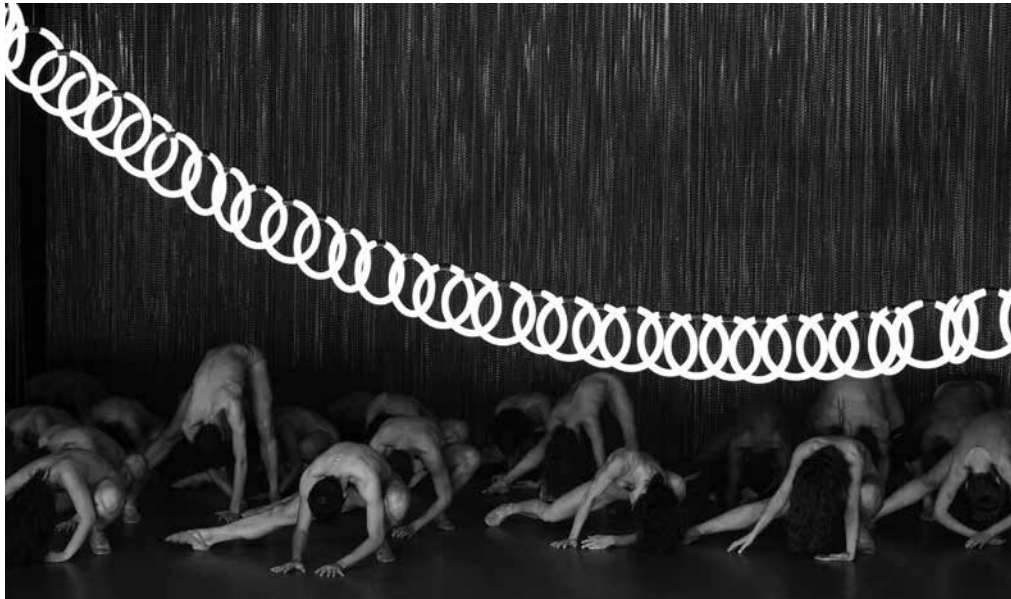
– Emio Greco | Pieter C. Scholten, choreografen

'Roze ruis van 136 dB. Tempo 11.5 slagen per minuut. 20.000 Hz. 236 slagen per minuut. 35 Hz. Carlo Gesualdo. 1590-2015 AD. Witte ruis. Stilte. Een noot, een gebaar, een ademtocht die niet zonder de ander kan bestaan.'

– Valgeir Sigurðsson, componist

'Voor ons betekent *Extremalism* de kunst van het weglaten. Iets wordt teruggebracht tot de essentie, de kern. Deze essentie is dan veelal een idee. Het gaat niet over minimaal in de zin van 'zo min mogelijk' maar eerder over hoeveel je maximaal kunt weglaten om zo tot de essentie der dingen te komen.'

– Henk Stallinga, lichtsculptuur-ontwerper

© Alwin Poiana

Biografieën

Emio Greco (IT) en Pieter C. Scholten (NL) werken sinds 1995 samen in hun gemeenschappelijke zoektocht naar nieuwe dansvormen. In 1996 presenteerden ze hun eerste gezamenlijke werk: de solo *Bianco*, dat het eerste deel werd van de trilogie *Fra Cervello e Movimento* (*Tussen Brein en Beweging*). In datzelfde jaar schreven zij een manifest met zeven dansprincipes en de invloed daarvan op het lichaam en de toeschouwer en richtten ze het dansgezelschap Emio Greco | PC op. Na de internationaal succesvolle dansproducties die Greco en Scholten tussen 1996 en 2001 maakten, verlegden zij met hun dansgezelschap hun grenzen naar opera, muziek en film. Voor het Edinburgh International Festival regisseerden ze twee opera's, *Orfeo ed Euridice* en *The Assassin Tree*. In samenwerking met Toneelgroep Amsterdam maakten ze de voorstelling *Teorema*. Diverse interdisciplinaire projecten leidden tot de productie van een drieluik geïnspireerd op Dantes *La Divina Commedia*: *HELL* (2006), *[purgatorio]* (2008), *you PARA|DISO* (2010). Meer recent werk is *Le Corps du Ballet* (in 2011 voor Les Ballets de Monte-Carlo, in 2013 voor Het Nationale Ballet en in 2015 voor Ballet National de Marseille) en *ROCCO* (2011). Met het locatieproject *Addio alla Fine* tijdens het Holland Festival 2012 werd de serie 'Het Lichaam in Opstand' gelanceerd, een project dat een vervolg kreeg met *L'Etranger/One Man without a Cause* (2013/14) en *De Soprano's* (2014, i.s.m. Opera Zuid). De serie wordt afgesloten met *Extremalism* (2015) en *Kindertotenlied* (2017).

In februari 2014 werden Emio Greco en Pieter C. Scholten benoemd tot directeurs van het Ballet National de Marseille (BNM) (FR). BNM is een internationaal toonaangevend dansgezelschap bestaande uit 28 dansers en gekenmerkt door een stijl die de traditionele grenzen tussen ballet en hedendaagse dans soepel en onbevooroordeeld overschrijdt. Het BNM werd in 1972 opgericht door danser en choreograaf Roland Petit (1924-2011). Al vanaf de eerste voorstelling, *Pink Floyd Ballet*, die in 1972 in première ging in het Palais des Sports, combineert het gezelschap klassieke en moderne dans. In 1998 nam prima ballerina van L'Opéra National de Paris: Marie-Claude Pietragalla, de fakkel over tot in 2004 Frédéric Flamand directeur werd. Flamand maakte in Marseille grootse voorstellingen in samenwerking met gerenommeerde kunstenaars en architecten. In 1992 werd het BNM tevens uitgebreid met een educatieve tak: de École Nationale Supérieure de Danse de Marseille. Per jaar beginnen hier 120 dansers aan een negenjarige opleiding. Momenteel staat de École Nationale Supérieure de Danse de Marseille onder leiding van Paula Cantalupo, die tevens aan het hoofd staat van de École Supérieure de Danse de Cannes. Net als ICKamsterdam is BNM behalve dansgezelschap ook een 'Centre Chorégraphique National', een choreografisch kunstencentrum dat de ontwikkeling van de dans tot doel stelt.

Emio Greco en Pieter C. Scholten richtten het Internationaal Choreografisch Kunstencentrum (ICKamsterdam) (NL) op in 2009. Het ICKamsterdam wil een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de hedendaagse dans in een internationale context. Het dansplatform is gebouwd op drie pijlers: Gezelschap (het produceren van dansvoorstellingen voor binnen- en buitenland met een basisgezelschap van zes dansers), Gastkunstenaars (het artistiek en zakelijk ter zijde staan van jong choreografisch talent, het coproduceren van bewezen talent en *associated artist*) en Academie (de overdracht van kennis op het gebied van de danspraktijk in research- en educatieve projecten). Het werk van ICKamsterdam maakt deel uit van een inspirerende lokale, nationale en internationale context. In 2013 werd ICKamsterdam benoemd tot Stadsgezelschap Dans van Amsterdam en werd daarmee een belangrijke speler in de internationale dansontwikkeling van de stad. Tot 2017 werkt ICKamsterdam samen met *associated artists* Jakob Ahlbom, Nicole Beutler en Robyn Orlin. Als *artist in residence* werden Jan Martens en Mor Shani (2013/2014) en Florentina Holzinger en Arno Schuitemaker (2015/2016) aangesteld. De *visiting artists* van ICKamsterdam zijn Fernando Belfiore, Muhanad Rasheed, Vincent Riebeek, Michele Rizzo, Jesús de Vega en Vincent Verburg. De partners van ICKamsterdam zijn, naast Ballet National de Marseille, onder andere Theater De Meervaart, Frascati Amsterdam, Stadsschouwburg Amsterdam, Het Nationale Ballet, De Toneelmakerij en Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. ICKamsterdam wordt gefinancierd door het Fonds Podiumkunsten, de Gemeente Amsterdam, Stichting AMMODO en EU Cultuur. Sponsors zijn Booking.com, Ampco Flashlight, Beam Systems en Peak Audio.

Henk Stallinga (NL) is beeldend kunstenaar en industrieel ontwerper. In 1993 studeerde hij af aan de Gerrit Rietveld Academie en startte hij zijn studio in Amsterdam. Stallinga kreeg internationale erkenning toen het MoMA in New York in 1995 zijn lichtobjecten getiteld *een vierkante meter gezelligheid* installeerde en opnam in de vaste collectie. Sindsdien vinden zijn objecten en installaties hun weg naar toonaangevende musea voor hedendaagse en moderne kunst, waaronder in 2000 een solo-expositie in de 'window gallery' van het New Museum in New York. Daarnaast werd zijn werk onder meer geëxposeerd en aangekocht door musea in Kopenhagen, Keulen, San Francisco, Tokyo, Saint-Etienne, Parijs, Seoul, New York, Taipei en Amsterdam. Stallinga werkt zowel autonoom als voor de industrie. Het industriële werk van Stallinga kent een grote verscheidenheid aan productietechnieken en materialen. Deze kennis en vaardigheden stellen hem in staat zijn autonome werken te realiseren. Recente objecten en installaties zijn *Waiting in the Hallway*, dat te zien was in de binnen- en buitenruimte van het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam, de *Lounge Chairs* die geëxposeerd werden in museum Beelden aan Zee in Den Haag, en de organische audiovisuele installatie *Tunnel/Vision*. Zijn meest recente werk is de *Chain Reaction*, een monumentale lichtsculptuur die in samenwerking met Ballet National de Marseille en ICKamsterdam wordt ingezet 'als danser' in de dansvoorstelling *Extremalism*. Momenteel werkt Stallinga aan een solotentoonstelling in de imposante middeleeuwse Der Aa-kerk in Groningen (zomer 2015) en een grote tentoonstelling in Japan (begin 2017). Henk Stallinga woont en werkt in Amsterdam.

Studio Stallinga is de organisatie achter kunstenaar Henk Stallinga. Sinds 1998 wordt de directie over de studio samen met mede-eigenaar Annemarie Galani gevoerd.

Componist en producer Valgeir Sigurðsson (IS) is eigenaar van Greenhouse Studios, een van de beste opnamestudio's van IJsland. Met landgenote Björk creëerde hij de soundtrack van Lars von Trier's *Dancer in the Dark* en ze werkten samen aan verschillende projecten, waaronder vier albums. Sindsdien heeft hij samengewerkt met onder andere Bonnie 'Prince' Billy (*The Letting Go*), CocoRosie (*The Adventures Of Ghosthorse And Stillborn*) Múm, Howie B, Sigur Rós en Kate Nash. In 2005 richtte hij Bedroom Community op, een platenmaatschappij waar klassieke muziek, elektronica en indie elkaar ontmoeten, net als in zijn eigen muziek. Onder dat label bracht hij drie eigen albums uit: *Ekvilíbríum* in 2007, *Draumalandið* in 2010 en *Architecture of Loss*, in 2012. Valgeir Sigurðsson is een van de vele musici uit IJsland die bezig is de wereld te veroveren. Popfestival Eurosonic koos het vooruitstrevende popland dit jaar nog als 'focusland'. Sigurðsson creëerde al eerder werk voor een dansvoorstelling. Zo maakte hij in 2012 de muziek voor Stephen Petronio's ballet *Architecture of Loss*.

© Marc Damage

do 31.03.16 / 20.00 / Concertzaal
D'après une histoire vraie / Christian Rizzo / L'Association Fragile

Een herinnering aan een groep volksdansende mannen inspireerde de Fransman Christian Rizzo tot het maken van *D'après une histoire vraie*. Acht mannen met baarden combineren eigentijdse dans met populaire mediterrane dans, opgezweept door livedrummers. Een ontroerende voorstelling over mannavrienschap, samenzijn, het leven viëren, onderlinge loyaliteit, stoerheid en kwetsbaarheid.

© Anne Van Aerschot

vr 29 & za 30.04.16 / 20.00 / Magdalenazaal
Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke / Anne Teresa De Keersmaeker / Rosas

Rainer Marie Rilke schreef met zijn *Kornet* een tekst die tussenruimtes opent tussen proza en poëzie, lied en vertelling, man en vrouw, liefde en dood. Anne Teresa De Keersmaeker benadert Rilkes poëtisch proza als partituur en onderzoekt de grijswaarden tussen ademen, spreken en zingen, tussen het mannelijke en het vrouwelijke, het lyrische en prozaïsche.

Rondleiding in Concertgebouw & Sound Factory

Ontdek het Concertgebouw vanuit een heel nieuwe invalshoek! Een gids neemt u ruim twee uur op sleeptouw door het gebouw en vertelt u alles over de bijzondere architectuur, klank(kunst) en akoestiek van het gebouw. Het bezoek eindigt bij de installaties in de Sound Factory waar de wereld van geluid en klankkunst heel concreet wordt. Gedurende deze twee uur komt u ogen en oren te kort!

wo 02.03.16 / 20.00 / € 12

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT BRUGGE 34

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket.
www.concertgebouw.be/services

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS | WTV